

Wanneer de omstandigheden zodanig zijn, dat het aanleggen van een infusie mogelijk is en ook zinvol voor de patiënt, is hier natuurlijk geen bezwaar tegen, integendeel, dan is het zelfs noodzakelijk. De bedoeling van ons advies was, te wijzen op de gevaren van tijdverlies en beschadiging van venen. Over dit laatste punt loopt collega LOURENS wel wat al te gemakkelijk heen.

De stelling „eerst infusie en dan telefoneren” is echter wel het andere uiterste. Ook de gedachte, op deze wijze routine in het infunderen te kweken, moge van algemeen belang zijn, ze kan toch in het individuele geval geen indicatie vormen.

Amsterdam, 23 juni 1961

REDACTIE

ACUPUNCTUUR

Naar aanleiding van het antwoord op Vraag No. 29 (1961) zou ik gaarne ter aanvulling het volgende willen mededelen:

De principes Yang en Inn zijn behalve polair ook complementair. Zij duiden in de klassieke leer van de acupunctuur (Tchenn Tsiou Fa, d.w.z. „de methode van de naalden en de moxa's”) op een teveel (Yang) of een tekort (Inn) van het levensbeginsel (Tsri), dat langs bepaalde wegen, ook wel meridianen genoemd, door het lichaam van mens (en dier) circuleert. Aanwijzing voor de toepassing van de zilveren of gouden naalden vindt men in de „Chinese polsen”.

Van de literatuur, die bijkans niet meer is te overzien, dient zeker genoemd te worden het boek van (de niet-arts) GEORGE SOULIE DE MORANT, *L'acupuncture chinoise*. Oorspronkelijk was het opgezet in vijf delen, waarvan de eerste drie zijn verschenen in 1938 en 1939 bij Mercure de France, Parijs. De verschijning van de laatste delen is door de oorlog vertraagd (deze waren wel gestencild verkrijgbaar).

In 1957 is het werk volledig uitgegeven in één deel van ruim 1000 bladzijden, met een atlas, waarin de ruim 800 punten met hun meridianen zijn afgebeeld (Editions Jacques Lafitte, Parijs).

Het is misschien wel aardig te vermelden, dat een der eerste wetenschappelijke verhandelingen in het westen, over acupunctuur — na die van BIDLOW en ENGELBERT KÄMPFER — in de 17e eeuw is verschenen van de hand van TEN RHYNE, scheepsarts van de Hoornse reder BONTEKOE. Het Latijnse werkje is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam en is in het Duits vertaald door W. STIEFVATER, *Die Akupunktur des ten Rhyne* (in 1955 uitgegeven bij Kari F. Haug Verlag, Ulm).

Literatuur: Vraag No. 29 (1961) *Ned. T. Geneesk.* 105, 948.

Haarlem, 17 mei 1961

G. D. VAN DER WAARDEN

De bedoeling van het antwoord op vraag No. 29 (1961) was slechts een algemene oriëntatie omtrent de acupunctuur. Ongetwijfeld echter zullen degenen, die van deze oude methode een diepere studie willen maken, de door collega VAN DER WAARDEN vermelde gegevens op prijs stellen. (Discussie gesloten; Red.).

REDACTIE

BOEKAANKONDIGINGEN

W. MINDER, *Dosimetrie der Strahlungen radioaktiver Stoffe*. 300 bl., 137 fig., 35 tabellen. Springer-Verlag, Wenen 1961. Prijs: geb. \$ 15,25.

Hoewel dit boek uitsluitend gericht is op de therapeutische toepassingen van radioactieve stoffen in de geneeskunde heeft het — zoals de titel aangeeft — een sterk fysisch karakter. Het geeft daarbij zowel een beeld van de zuiver fysische

grondslagen van de genoemde toepassingen als van de wijze waarop deze grondslagen in de praktijk van de therapie met radioactieve stoffen worden gebruikt. De uiteenzettingen zijn in het algemeen duidelijk, maar de aard van het onderwerp brengt mee, dat ook de radiotherapeutisch geschoolde arts er dikwijls moeite mee zal hebben, en ook fysici zullen alleen na een degelijke voorstudie volledig profijt kunnen trekken van de inhoud. Zowel aan radiotherapeuten als aan radiologische fysici kan de studie van het boek echter alleszins worden aanbevolen.

R. H. DE WAARD

Molluscicides. Second report of the expert committee on bilharziasis. (World Health Organization, technical report series, no. 214). 50 bl. WHO, Genève 1961. Prijs: ingen. 3 sh. 6 d.; \$ 0,60; Zw.fr. 2. (Ook in het Frans en Spaans verkrijgbaar).

De titel „weekdier dodende middelen” doet verwachten dat het rapport althans handelt over middelen om slakken te doden. Slakken zijn immers de tussengastheren van verschillende soorten trematoden die bij de mens parasiteren, zoals bv. *Fasciola hepatica* in West-Europa. Evenwel, de ondertitel maakt het duidelijk, dat slechts die slakken bedoeld zijn die de tussengastheren zijn van soorten van het geslacht *Schistosoma*, parasieten die in tropisch Amerika, Afrika, Zuid-Portugal, West-Azië, India en Oost-Azië de veroorzakers zijn van de genito-urinaire, intestinale en oosterse bilharziasis, en die volgens veler mening de malaria-parasieten in betekenis evenaren of zelfs overtreffen. Geneesmiddelen om deze parasieten in het lichaam van de gastheer te doden, en daardoor de infectieketen te breken, hebben niet steeds het gewenste effect. Daarom heeft het comité van deskundigen in dit rapport zijn licht laten schijnen op de mogelijkheden die er zijn om de zoetwaterslakken, die als tussengastheren der schistosoma's fungeren, in sloten en plassen met voor deze weekdieren giftige stoffen te doden, dan wel ze het leven moeilijk te maken met herbiciden, die de waterplanten in het slakkenmilieu vernietigen. Een zestal reeds langer bekende middelen, waarvan bariumchloride, kopersulfaat en kopercarbonaat de kortste namen hebben, en een zestal nieuwe, waarvan acroleïne en calciumzouten van arsenicum nog het meest vertrouwd zijn, worden aan een nader onderzoek onderworpen.

N. H. SWELLENGREBEL

K. REINSMA, *Dosimeters voor röntgendiagnostiek*. Oorspronkelijk verschenen als proefschrift Eindhoven. 102 bl., 36 fig., 4 schema's en tabellen. N.V. Uitgeversmaatschappij Centrex, Eindhoven 1960. Prijs: geb. f 8,—.

Dit boek bevat een uitvoerige technische studie omtrent dosimeters met vlakke ionisatiekamers, die weinig afhankelijk van de stralenkwaliteit zijn. De ionisatiekamers worden zo geplaatst, dat de gehele stralenbundel er doorheen gaat, voor hij de patiënt treft.

De schrijver neemt aan, dat op deze manier de integrale stralendosis, die door de patiënt wordt geabsorbeerd, voldoende wordt benaderd. De hoeveelheid der doorgelaten en verstrooide straling die uit het lichaam van de patiënt treedt, zou zo klein zijn, dat ze verwaarloosd mag worden.

Het is jammer, dat hiervoor geen bewijs wordt geleverd, terwijl de literatuur die daarover bestaat, niet wordt behandeld.

B. G. ZIEDESSES DES PLANTES